

UN SECOL DE PREZENȚĂ A CREȘTINILOR DUPĂ EVANGHELIE ÎN CRAIOVA

BOGDAN EMANUEL RĂDUȚ*

Abstract: Brethren in Romania dates back to the end of the 19th century, when the first Brethren Assemblies opened in Bucharest, initially in French. Since then it has spread nationwide, first to Muntenia and then to other historical regions. But the Great Union brought them all together under one national roof.

Shortly before the First World War, Brethren made their presence felt in Oltenia, thus becoming chronologically the third region with assemblies (churches) that were later called Brethren. The first community was formed in the commune of Goicea Mare in Dolj county. From there they arrived in Craiova, where in 1924 they formed a community of believers.

Over the course of a century, the Brethren community in Craiova has gone through different periods, from the years of establishment and development, to the construction of the first building, to the closure in the time of Antonescu, to the time of communist persecution with various problems, to the threat of demolition to the systematization and until today, when there are two local churches in the city. Their historical background is the story of some of the outcasts of the Bănia Fortress.

Keywords: Church, Brethren, Centenary, Oltenia, Craiova

Creștinii după Evanghelie datează în România de la finalul secolului al XIX-lea, când, în București, s-a deschis prima Adunare a Fraților (Brethren Assemblies), inițial în limba franceză. De atunci s-a extins la nivel național, întâi în Muntenia și apoi în celelalte regiuni istorice. Însă Marea Unire i-a adus pe toți împreună sub același acoperiș național.

La puțin timp, încă de dinaintea Primului Război Mondial, creștinii după Evanghelie și-au făcut simțită prezența și în Oltenia, cronologic devenind astfel a treia regiune cu adunări (biserici)¹ ce s-au numit, ulterior, creștine după Evanghelie. Prima comunitate s-a format în comuna Goicea Mare, din județul Dolj. De acolo au ajuns în Craiova, unde în 1924 au format o comunitate de credincioși.

De-a lungul unui secol, comunitatea creștină după Evanghelie din Craiova a trecut prin diferite perioade, de la anii de înființare și dezvoltare, la construirea primei clădiri, la închiderea din vremea antonesciană, la vremea persecuției

* Doctorand, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” din București, e-mail: emy_radut@yahoo.com.

¹ Autorul a optat pentru folosirea preponderentă a termenului „adunare”, interschimbabil cu termenul „biserică”, fiind mai uzitat în epoca studiată.

comuniste cu diverse probleme, la amenințarea cu demolarea, la sistematizare și până în prezent, când există două biserici locale în oraș. Parcursul istoric al acestora este povestea unor marginali din Cetatea Băniei.

1. Începuturile

Începuturile creștinilor după Evanghelie în Oltenia datează de dinaintea Primului Război Mondial, când s-a format prima comunitate de credincioși în comuna Goicea Mare, județul Dolj², undeva în jurul anului 1915. Primul convertit a fost Stan M.P. Segărceanu³, cunoscut și ca Trăncuță Segărceanu, în jurul căruia s-au adunat și alți locuitori din Goicea, Popoviceni și Cârna (Dunăreni), precum Gheorghe Bratu (socru lui), Ion Gae, Constantin (Dinu) Preoteasa, Astrenic Răduică, Marin Bichea, Ghiță Marcu, Constantin Neagoe, Tudor Coseran și Nicolae Staicu⁴.

Noua mișcare evanghelică, a cărei învățătură biblică era ușor de înțeles și de primit, a început, treptat, să cuprindă și alte localități, formând noi adunări (biserici) locale: Cârna (Dunăreni, 1922), Țuglui, Ghindeni și Secui (1928), Sărbătoarea (1929), Bădoși, Prunet și Calopăr (1930), Sălcuța (1936) ș.a. Toate au avut începuturile în case personale, ulterior deținând propriile lăcașe dedicate întâlnirilor adunării, iar Goicea Mare și Craiova au devenit centrele pentru conferințe locale, regionale și chiar naționale⁵.

Din comuna Goicea Mare, unii credincioși au plecat cu serviciul la oraș, unde în anii '20 au pus bazele înființării Adunării Creștine după Evanghelie din Craiova. Este vorba despre Marin și Maria Burnea cu Alexandru Vârjan. Acestora li s-au alăturat, prin 1922–1923, un grup de foști adventiști de ziua a șaptea, care au părăsit comunitatea lor și au început să se întâlnească în casa lui Ioan Udrescu⁶.

² Petru Gae-Goiceanu, *Biruitori prin credință. Scurt istoric al Comunității Creștine după Evanghelie din comuna Goicea, județul Dolj*, manuscris, f.a., p. 1–2. Bogdan Emanuel Răduț, *Un secol de istorie a creștinilor după Evanghelie în Oltenia (1)*, în „Calea Credinței”, Revista Bisericii Creștine după Evanghelie, Nr. 386, ianuarie–martie, 2013, p. 19. Idem, *Comunitatea creștinilor după Evanghelie: 100 ani în Oltenia și 90 ani la Craiova*, în „Oltenia. Studii. Documente. Cercetări”, Seria a IV-a, Nr. 2, 2014, p. 111–121. Idem, *Reperetele unui centenar, 100 de ani de istorie și mărturie a creștinilor după Evanghelie în comuna Goicea, județul Dolj*, Craiova, Editura Sitech, 2015, p. 20–44. Gheorghe Oprea Teodorescu, Marin Ionescu, *Istoricul Adunărilor Creștine după Evanghelie din România (1899–1945)*, Ediție critică cu studiu introductiv, cronologie, indice și note de Bogdan Emanuel Răduț, Craiova, Editura Sitech, 2020, p. 77–80.

³ Bogdan Emanuel Răduț, *Câteva însemnări biografice despre Stan M.P. Segărceanu: Pionierul Creștinilor după Evanghelie din Oltenia*, în „Oltenia. Studii. Documente. Culegeri”, seria a IV-a, Nr. 9, 2021, p. 182–192.

⁴ Petru Gae-Goiceanu, *op.cit.*, p. 1–2. Bogdan Emanuel Răduț, *Un secol de istorie a creștinilor după Evanghelie în Oltenia (1)*, p. 19.

⁵ Bogdan Emanuel Răduț, *Un secol de istorie a creștinilor după Evanghelie în Oltenia (1)*, p. 20.

⁶ Gheorghe Oprea Teodorescu, Marin Ionescu, *op.cit.*, p. 138. Bogdan Emanuel Răduț, *Un secol de istorie a creștinilor după Evanghelie în Oltenia (2)*, în „Calea Credinței”, Nr. 389, iulie–august, 2013, p. 25.



Figura 1. Conferință Regională Craiova (1931)

Sursa: arhiva personală a autorului

În 1924, în Craiova a ajuns și predicatorul Ilie Georgescu, care era colportor al Societății Biblice Britanice⁷, precum Stan Segărceanu din Goicea. A intrat în legătură cu grupul de credincioși din casa lui Udrescu, acest an fiind considerat anul înființării Adunării Creștine după Evanghelie din Craiova. Ilie Georgescu a locuit la Brașov, de unde a mai vizitat credincioșii din Craiova.

Însă, în 1928, acestei adunări i s-a alăturat Dumitru Tița, un credincios cu studii teologice în străinătate, care s-a dovedit un veritabil păstor de suflete și un model amintit de credincioși și în prezent⁸. În timp s-au mai alăturat Ștefan (Nică) Vizitiu, Mininghes (Fritz) Friedelich, Dumitru Vișan, Gheorghe Smărăndescu, Brancu Stefanovici, Mărin Barcan, Ion Stăuceanu ș.a. În 1932 Alexandru Vârjan a plecat cu serviciul la Galați, formând acolo o nouă adunare⁹.

Din Adunarea Creștină după Evanghelie, în 1926 s-a desprins un grup de credincioși „de tradiție baptistă”, care au format prima biserică baptistă română din oraș¹⁰.

⁷ Gheorghe Oprea Teodorescu, Marin Ionescu, *op.cit.*, p. 138. Eugen Florescu, *Istoria Bisericii Creștine după Evanghelie din Craiova*, manuscris, 1998, p. 1 (acesta dă anul înființării 1915, evident o datare eronată); Bogdan Emanuel Răduț, *Un secol de istorie a creștinilor după Evanghelie în Oltenia* (2), p. 25.

⁸ Bogdan Emanuel Răduț, *Portrete de înaintași: Dumitru Tița*, în „Calea Credinței”, Revista Bisericii Creștine după Evanghelie, Nr. 402, iulie–septembrie, 2015, p. 22–23.

⁹ Gheorghe Oprea Teodorescu, Marin Ionescu, *op.cit.*, p. 158. Bogdan Emanuel Răduț, *Un secol de istorie a creștinilor după Evanghelie în Oltenia* (2), p. 25.

¹⁰ Ioan Bunaciu, *Istoria Bisericilor Baptiste din România*, Oradea, Editura Universității Emanuel/Editura Făclia, 2006, p. 284.

2. Locația

În primii ani, întâlnirile credincioșilor s-au ținut în case particulare și în spații închiriate. Astfel, în perioada 1924–1928 îi găsim în casa lui Ioan Udrescu, care se afla în strada Jianu, apoi în strada Leții și în strada Împăratul Traian nr. 32. În 1931 îi găsim pe Calea Împăratului Traian (fostă Târgului) nr. 173 și apoi pe Calea Unirii nr. 121 (la Cocor). În 1933 s-au mutat pe strada Lahovari nr. 164 și apoi pe strada Cuza Vodă nr. 123. În 1935 au închiriat Cinema Modern, pentru o întâlnire la care sala a devenit neîncăpătoare. Dar tot atunci, organele de poliție au închis de două ori adunarea. Dar, din 1937 aceasta se află într-o locație proprie din actualul cartier 1 Mai.

În 1935, credincioșii s-au hotărât să construiască propria Casă de Rugăciune, potrivită cu nevoile lor, dar și după posibilitățile modeste pe care le aveau. Astfel, familia Marin și Maria Burnea au dat un teren pe care, în 1937, s-a construit o clădire, cu autorizație de construcție în luna august, având două camere însumând 10 m lungime și 5,5 m lățime. Clădirea era din „cărămidă cu mortar de var, învelitoare de tablă de fier”¹¹. Pentru construcția clădirii a contribuit fiecare familie de credincioși din comunitate, atât material cât și fizic, precum și credincioși din țară¹².

Casa de Rugăciune a fost anunțată cu bucurie și la rubrica de știri din revista creștinilor după Evanghelie din acea vreme, prin semnătura lui Dumitru Tița, unul din conducătorii bisericii: „Ne bucurăm! Acum avem și o casă a noastră, nouă, de adunare. Deși cam la o margine a orașului, totuși Domnul aduce suflete noi.”¹³. În scurta informare se specifică și de suma de „peste 60.000 lei pe cari îi datorăm cu construcția casei”¹⁴. Clădirea a primit aprobare de folosire în mai 1938, din partea Consiliului de Igienă și Ocrotire al Municipiului Craiova, prin semnătura doctorului Alexandru Plevianu¹⁵.

Familia Burnea, în 1939, a vândut terenul „de veci, liber de orice sarcini, și răspunzând de eventuale evicțiuni”, contra sumei de 50.000 lei (25.000 la încheierea actelor de vânzare-cumpărare, și 25.000 în tranșe pe trei ani¹⁶), reprezentanților adunării locale: Dumitru G. Tița, Ștefan Vizitiu, Gheorghe Smărăndescu, Dumitru Vișan, Brancu Ștefanovici, Geniu Faur, Fridirich Mininges, Marin D. Lungu și

¹¹ Arhiva Bisericii Creștine după Evanghelie Nr. 1 Craiova (ABCEC1), Autorizație Serviciul Tehnic al Primăriei Municipiului Craiova, f. 1.

¹² Eugen Florescu, *op.cit.*, p. 1. Bogdan Emanuel Răduț, *Un secol de istorie a creștinilor după Evanghelie din Oltenia* (2), p. 25.

¹³ Familia „Creștinului”, în „Creștinul”, Revistă creștină pentru zidirea sufletească a credincioșilor, Anul XI, No. 1, 1938, p. 25.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ ABCEC1, Consiliul de Igienă și de Ocrotire al Municipiului Craiova, Autorizațiune Nr. 115, 8 mai 1938.

¹⁶ ABCEC1, Act de vânzare, f. 1. Restul sumei de 25.000 s-a plătit în tranșe în perioada iulie 1939 – ianuarie 1941.

Gheorghe Zugrăvescu. Terenul, în suprafață de 260 mp¹⁷, era situat în Cartierul Belcineanu (azi 1 Mai), bld. Romanescu colț cu strada A (redenumit ulterior strada Deva nr. 24¹⁸). De construcția clădirii s-a ocupat Geniu Faur, care a primit la schimb, în contul manoperei, o casă particulară în cartierul Catargiu, tot de la familia Burnea¹⁹. Acesta a folosit zidari italieni, el însuși fiind italian stabilit în România.

Clădirea avea o sală de 100 locuri, unde se țineau întâlnirile adunării, cu baptistier, și două camere la etaj, într-una dintre ele locuind Dumitru Tița până în 1981, când a trecut în veșnicie²⁰. Din 1937 a funcționat, cu mici perioade de închidere, până în prezent.

3. Evoluția

Din 1933 până la începutul celui de-Al Doilea Război Mondial, creștinii după Evanghelie au funcționat ca asociație religioasă²¹. Deși autorizați, în această perioadă s-au confruntat și cu diferite forme de persecuție, atât din partea autorităților polițienesti, cât și a Bisericii Ortodoxe Române, dominantă în epocă.

Regimul antonescian a interzis asociațiile religioase și a decis închiderea oricăror adunări locale ale acestora²², decizie care s-a aplicat și la Craiova. Astfel, credincioșii craioveni, ca toți ceilalți din țară, nu s-au mai putut întruni în clădirea lor, închisă și confiscată de guvern.

Conform unor mărturii, tot în această perioadă, un grup de creștini după Evanghelie din Moldova au fost arestați, condamnați și închiși la Penitenciarul din Craiova. Scoși la muncă, aceștia au lucrat la pietruirea unei străzi mari din oraș, numită Sineasca (în prezent strada George Enescu), considerată a fi „exclusiv <opera> lor”. Cu greutate, credincioșii din Craiova mergeau la locul acestora de muncă pentru a-și îmbărbăta frații de credință²³.

¹⁷ În 1947, familia Burnea a mai dat 40 m² adunării, donație ce ridică terenul la 300 m². ABCEC1, Adresa către Grefa Tribunalului Dolj, Secția III-a, f. 1.

¹⁸ Noua denumire a străzii, începând din iunie 2013, este Adrian Păunescu.

¹⁹ Eugen Florescu, *op.cit.*, p. 2. Informație confirmată și de mărturia unuia dintre bătrânii bisericii, Bădiță Niță (1935–2021).

²⁰ Bogdan Emanuel Răduț, *Un secol de istorie a creștinilor după Evanghelie din Oltenia* (2), p. 25.

²¹ *Decizia Nr. 114.119 privind interzicerea activității unor asociațiuni religioase și reglementarea activității celor neinterzise*, în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, Nr. 193 din 24 august 1933, p. 5404.

²² *Decret-lege nr. 927 privind modificarea și abrogarea unor dispozițiuni din legea pentru regimul general al cultelor*, în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, Nr. 305 din 30 decembrie 1942, p. 11231. *Decret-lege Nr. 431 privitor la desființarea asociațiunilor religioase*, în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, Nr. 157 din 9 iulie 1943, p. 5993. Pentru o privire asupra creștinilor după Evanghelie în Al Doilea Război Mondial vezi: Bogdan Emanuel Răduț, *Reflecții privind impactul celui de-al doilea război mondial asupra Asociației Religioase „Creștinii după Evanghelie”*, în „Arhivele Olteniei”, Serie nouă, Nr. 32, 2018, p. 125–134.

²³ Eugen Florescu, *op.cit.*, p. 2.

Încheierea războiului, în 1945, a adus și posibilitatea redeschiderii și reautorizării adunării, cu o conducere formată din Marin Burnea, Ștefan Vizitiu, Dumitru Tița și Brancu Ștefanovici²⁴.

După încheierea războiului, guvernul procomunist condus de Petru Groza a schimbat încadrarea creștinilor după Evanghelie de la asociație religioasă la cult religios, în 1946²⁵, statut pe care un nou guvern Petru Groza l-a reconfirmat în 1950²⁶. Astfel, adunările locale au căpătat personalitate juridică. În baza legii de recunoaștere a Cultului, terenul și clădirea adunării din Craiova au devenit, de drept, proprietatea Cultului Creștin după Evanghelie. Drept urmare, s-a emis o nouă autorizație de către Uniunea Adunărilor Cultului Creștin după Evanghelie, care a confirmat și conducerea adunării, formată din Marin Burnea, Dumitru Tița și Ștefan Vizitiu²⁷.

După război, adunarea din Craiova a fost compusă din români, sârbi/iugoslavi, italieni, româno-macedoneni. Străinii au fost românizați după 1948²⁸.

Postbelic, comunitatea a început să crească numeric, chiar și în perioada regimului comunist.

Tabelul 1

Membrii (1946–1965)²⁹

1946 ³⁰	1947 ³¹	1950 ³²	1956 ³³
44	69	54	54

²⁴ Arhiva Uniunii Bisericilor Creștine după Evanghelie din România (AUBCER), Dosar Corespondență Tabele – Membrii – Autorizații, vol. 5, 1945, f. 57 (Autorizația Nr. 44/12 decembrie 1945).

²⁵ *Decret-lege Nr. 883 pentru recunoașterea și reglementarea Cultului Creștin după Evanghelie din România*, în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, Nr. 261 din 9 noiembrie 1946.

²⁶ *Decretul 1203/14 noiembrie 1950*, în *Legea și statutele cultelor religioase din Republica Populară Română 4*, București, Editura Ministerului Cultelor, 1951, p. 393.

²⁷ AUBCER, Dosar Corespondență Tabele – Membrii – Autorizații, 1947, f. 115 (Autorizația Nr. 4/10 martie 1947).

²⁸ Bogdan Emanuel Răduț, *Dinamica postbelică a Bisericii Creștine după Evanghelie din Craiova (1945–1948)*, în „Oltenia. Studii. Documente. Culegeri”, seria a IV-a, nr. 5, 2017, p. 317–324.

²⁹ La creștini după Evanghelie, membrii sunt cei botezați la maturitate. Copiii și cei care frecventează regulat adunarea sunt considerați aparținători. De aceea, în statisticile prezentate s-au folosit doar datele despre credincioșii adulți botezați.

³⁰ AUBCER, Dosar Corespondență Tabele Membrii – Adunări – Autorizații, Județul Dolj, 1945, ff. 61–63.

³¹ AUBCER, Dosar Corespondență Cultică Comunități-Filii, Tabele Membrii, Județul Dolj, 1947, ff. 100–104.

³² AUBCER, Dosar Nr. I.C. 28/1950 referitor la schema de organizare a comunității – statistică membrii, f. 16. O vreme a mai funcționat în paralel o comunitate mică de credincioși într-o locație cu chirie în strada Amărăzii nr. 165. Era condusă de Apostol Teill și Gheorghe Ghiță. În 1950 avea 4 adulți și 2 minori. Între timp, toți vor trece la adunarea din strada Deva.

³³ Dosar cuprinzând Tabele cu Adunările din Rai[onul]. Craiova pe anii 1948–1958, f. 10, arhiva autorului.

Credința creștină după Evanghelie a continuat să se răspândească și în județ, grupuri de credincioși formându-se la Amărăști (1945), Urzicuța (1946), Bratovoiești (1946), Mihăița (1947), Răchita de Sus (1952), Răcari (1953), Palilula (1957) ș.a.³⁴

Regimul comunist a întreprins o serie de măsuri care au afectat și pe creștinii după Evanghelie, precum naționalizarea (1948) sau colectivizarea (1949–1962). Dar, două măsuri au fost direct adresate credincioșilor evanghelici. În 1954 s-a implementat reglementarea, care a impus reducerea serviciilor religioase din timpul săptămânii la două programe: unul sâmbăta seara (18.00–20.00) și unul duminica dimineața (09.00–14.00), în funcție de resursele interne ale fiecărei adunări, dar și în funcție de adunările în care s-a aplicat decizia³⁵. În cazul Craiovei, aceasta avea întâlniri marțea seara, joia seara și duminica dimineața și seara³⁶. În anii '70, adunarea din Craiova avea program duminica dimineața orele, 09.00–12.00, seara orele 18.00–19.30, și joia orele 18.30–20.00³⁷.

În 1961 s-a aplicat arondarea, astfel că toate grupurile de credincioși din Craiova sau din apropierea ei, precum și grupul de ramura II din strada Vasile Alecsandri nr. 3, au fost comasate în Casa de Rugăciune din strada Deva nr. 24, singura autorizată să funcționeze la Craiova în toată perioada regimului până la revoluție. Această măsură a creat multe dificultăți, de la aglomerarea și suprasolicitarea programului, până la dispute doctrinare și organizatorice între ramura I și ramura II, forțate, prin această comasare, să fie împreună, în pofida voinței lor proprii.

Industrializarea Craiovei a adus și un flux considerabil de credincioși de la sate și comune, veniți cu serviciul la oraș. Industrializarea orașelor a mărit numărul credincioșilor din mediul urban, în detrimentul celui rural, în unele orașe – cum ar fi Târgu Jiu, Vaslui, Botoșani, Suceava ș.a. – înființându-se adunări locale care nu existaseră înainte.

Tabelul 2

Membrii (1965–1989)

1965 ³⁸	1972 ³⁹	1980 ⁴⁰	1989 ⁴¹
183	180	448	580

³⁴ Dosar cuprinzând Tabele cu Adunările din Rai[onul]. Craiova pe anii 1948–1958, f. 23, arhiva autorului

³⁵ Arhivele Naționale Istorice Centrale (ANIC), fond Ministerul Cultelor și Artelor. Direcția studii, dosar nr. 131, 1956, f. 9.

³⁶ *Ibidem*, f. 33.

³⁷ Bogdan Emanuel Răduț, *Note istorice din anii '70 despre Cultul Creștin după Evanghelie în Oltenia*, în „Oltenia. Studii. Documente. Culegeri”, seria a IV-a, nr. 7, 2019, p. 63–72.

³⁸ Registru de membrii. Anul 1965, ff. 1–19, arhiva autorului.

³⁹ *Ibidem*, ff. 20–38

⁴⁰ *Ibidem*, f. 62.

⁴¹ Registru de evidență al Comunității Craiova, nepaginat, arhiva autorului.

Treptat s-a ridicat o nouă generație de slujitori, ca Ștefan (Banu) Zevedeanu, Constantin Stoica, Costel și Ionel Stan, Dumitru Florescu, Silviu, Emil și Samuel Vizitiu, Bădiță Niță, Florian Filipoiu ș.a. În timp, adunările din Goicea Mare și Craiova au devenit cele mai reprezentative din Oltenia.



Figura 2. O parte din conducerea adunării din Craiova, împreună cu Florea Moisescu din București (1976)

Sursa: arhiva personală a autorului

Sala adunării, de doar 100 de locuri, a devenit neîncăpătoare pentru numărul tot mai mare al credincioșilor. De aceea, în 1970, conducerea adunării a trimis o adresă către Consiliul Popular al Municipiului Craiova, Secția Sistemizare, în care solicitau aprobarea de reparații, motivând că „această clădire este construită în anul 1937, și a rămas neterminată până în prezent la exterior”⁴². Doreau și mărirea spațiului sălii de cult, „deoarece actuala sală în timpul serviciului religios este supra aglomerată”⁴³. Serviciul Arhitectură și Sistemizare al Consiliul Popular al Municipiului Craiova a răspuns negativ solicitării, considerând-o „zonă de restricție pentru asemenea construcții”⁴⁴.

⁴² Comunitatea Cultului „Creștin după Evanghelie” din Craiova, Adresă către Consiliul Popular al Municipiului Craiova, Secția sistemizare, 21.03.1970, arhiva autorului.

⁴³ *Ibidem*.

⁴⁴ Consiliul Popular al Municipiului Craiova, Serviciu Arhitectură și Sistemizare, Adresa Nr. 5.553 din 13.04.1971 către Cultul Creștin după Evanghelie Adunarea locală – Craiova, arhiva autorului.

În pofida răspunsului primit, au existat și cazuri când unii credincioși au încercat pe cont propriu o îmbunătățire a condițiilor de desfășurare a întâlnirilor bisericii, dar au fost aspru sancționați de către regimul politic al vremii⁴⁵.

Un caz semnificativ în istoria comunității a avut loc în anul 1970, când un grup de șaptesprezece credincioși din adunarea locală, din ambele ramuri, au fost ridicați fiecare de către Securitate și judecați public în sala de festivități a Liceului CFR din Craiova. Vina care li s-a adus a fost că au ținut adunări ilegale cu un american, și că fac parte din „gruparea anarhică numită creștini după Evanghelice”. Fiecare bărbat a primit o amendă de 3.000/5.000 lei, iar femeile 2.000 lei. Contrar tuturor așteptărilor politicului, acest eveniment a dus la creșterea numărului de credincioși și mărirea adunării. Din mulțimea adunată din fabrici și întreprinderi ca să asiste la proces mulți vor vizita adunarea din curiozitate și unii au devenit membri ai acesteia. Apoi, la începutul anilor '80 unii credincioși din adunarea locală s-au implicat în transportul clandestin de Biblii și literatură creștină, alături de credincioși din Ploiești⁴⁶.

Anul 1988 a adus o situație neprevăzută și neașteptată pentru creștinii după Evanghelie din Craiova. Datorită planului urbanistic de sistematizare al Craiovei, clădirea din strada Deva nr. 24 a fost inclusă în planul de demolare pentru construirea unui mare bulevard care să lege Calea Unirii de bulevardul 1 Mai. Pentru deblocarea situației, oficialitățile au oferit o casă cu teren în centrul Craiovei, pe strada Nicolae Bălescu nr. 15. Clădirea era prinsă în Decretul de expropriere nr. 393/1988 și urma să fie demolată până la 30 septembrie 1990⁴⁷. Numai că, în urma revoluției din decembrie 1989, s-a sistat planul oficialităților, adunarea nemaifiind demolată, ci continuând să funcționeze în clădirea mărită și renovată în 1995. În prezent are aspectul unei vile P+1 (L = 12,7m, l = 11,6m și h=8m). Pe sigla de la exterior, fapt ce-o diferențiază de alte case din zonă și o evidențiază ca și clădire de cult, scrie „CASA DE RUGĂCIUNE A CULTULUI CREȘTIN DUPĂ EVANGHELIE CRAIOVA”. În dreptul siglei, în relief și încadrat în chenar, scrie BETEL, ceea ce în limbajul biblic înseamnă „Casa lui Dumnezeu”⁴⁸. La parter se află sala de adunare, cu o capacitate de 150 de locuri, baptistierul, amvonul, și locul pentru cor. Iar la etaj biroul administrativ, o sală

⁴⁵ E cunoscut exemplul lui Samuel Vizitiu, care a primit amendă 3.000 lei pentru „construirea unei săli din material exterior lemnos, acoperit cu azbociment și suprafață de circa 50 mp, în str. Deva nr. 24”. În urma amenizării, construcția urma să fie demolată. Amenda s-a plătit, dar construcția a rămas în picioare. Consiliul Popular al Municipiului Craiova, Sectorul de Arhitectură, Sistematizare și Controlul Disciplinei în Construcții, Proces Verbal de contravenție Nr. 247 din 25.03.1983, arhiva autorului.

⁴⁶ *Ibidem*. Pentru detalii mai vezi: Bogdan Emanuel Răduț, *Culte neoprotestante în statul socialist*, Craiova, Editura Sitech, 2012, p. 63–67. Idem, *Creștinii după Evanghelie și Departamentul Cultelor: din culisele unui proces public la Craiova*, în „Oltenia. Studii. Documente. Cercetări”, seria a IV-a, nr.1, 2013, p. 124–131.

⁴⁷ Arhiva Bisericii Creștine după Evanghelie Nr. 2 Craiova (ABCEC2), Proces verbal, 18.05.1990, f. 1.

⁴⁸ *Biblia* (traducerea Dumitru Cornilescu), Genesa 28:19.

pentru părinții cu copii mici (numită „mama și copilul”) și două clase pentru școala duminicală, unde se fac lecții cu copiii credincioșilor din adunare⁴⁹. Aceasta funcționează în baza unei noi autorizații emise de Uniunea Cultului⁵⁰.

Tabelul 3

Membrii Biserica Nr. 1 (1990–2023)⁵¹

1992	2005	2016	2023
97	118	85	90



Figura 3. Biserica Creștină după Evanghelie Nr. 1 Craiova
Sursa: arhiva personală a autorului

Dar, tot după revoluție s-a cumpărat și terenul de 800 m² din strada Nicolae Bălcescu nr. 15 (actual nr. 11), cu suma de 140.363 lei⁵², situat în fața Pieții Centrale. Casa aflată pe teren, din 1909, s-a demolat pentru a face loc unei ample

⁴⁹ Bogdan Emanuel Răduț, *Contribuții la istoricul bisericilor Craiovei: Bisericile Creștine după Evanghelie*, în „Oltenia. Studii. Documente. Cercetări”, seria a IV-a, nr. 3, 2015, p. 250–260.

⁵⁰ ABCEC1, *Cultul Creștin după Evanghelie din România*, Autorizație Nr. 158, 30 mai 1992; *Biserica Creștină după Evanghelie din România*, Autorizația Nr. 158, 20 octombrie 2009

⁵¹ Datele au fost culese din registrele de membri ale bisericii.

⁵² Arhiva Bisericii Creștine după Evanghelie Nr. 2 Craiova (ABCEC2), Proces verbal, 18.05.1990, f. 1.

clădiri de cult pentru cei aproximativ 800 de membri și aparținători de la acea vreme⁵³. În iulie 1990 s-a început construcția noii biserici⁵⁴, care a durat doi ani și care a implicat credincioși din biserica locală, precum și din localitățile limitrofe. Suma construcției s-a ridicat la 3.252.000 lei⁵⁵. Iar inaugurarea ei a avut loc la 3 mai 1992⁵⁶. Adunarea are aspectul unei clădiri dreptunghiulare (L=25m, l=16m și h=10m). Pe frontispiciu apare o cruce de dimensiuni mari, fapt ce-o evidențiază ca o clădire de cult. Pe sigla bisericii scrie simplu doar „BISERICA CREȘTINĂ DUPĂ EVANGHELIE”. La parter se află sala de adunare plus balconul de circa 600 de locuri, la etaj magazia, biblioteca și biroul bisericii. Aceasta are și demisol, cu trei săli de clase pentru școală duminicală, o sală „mama și copilul”, precum și o bucătărie utilată și o sală de mese cu o capacitate de circa 130 de persoane. Aici uneori sunt organizate nunți, conferințe sau alte evenimente⁵⁷. Funcționează în baza unei noi autorizații⁵⁸. Aceasta este și sediul Comunității Zonale Oltenia, care, până în 2022, s-a numit Comunitatea Zonală Dolj.

Tabel 4

Membrii Biserica Nr. 2 (1990–2023)

1992	2002	2017	2023
324	301	427	230

La rândul lor, credincioșii de la ramura II s-au desprins din adunarea din strada Deva și, din 1990, au format o comunitate nouă, pe strada Caracal nr. 19, într-un spațiu închiriat de la Primărie. În 1999 s-au mutat pe strada General Magheru nr. 45 (fost 47), unde din 2000 și-au construit și propriul lăcaș de adunare. Pe placa de la poartă, unde este trecut programul, scrie „ADUNAREA CREȘTINĂ”.

De asemenea, prin 2003, credincioși din ambele biserici locale au format o nouă comunitate, împreună cu alții credincioși din oraș și sub îndrumarea unor misionari elvețieni, numită Biserica Ethos. Prima locație a fost pe strada Păltiniș nr. 57, iar în 2008 au deschis încă o locație în strada Geniștilor nr. 70, cartierul Romanești. Din anul 2015, cele două s-au unit în locația din Geniștilor, lângă Școala Gimnazială Particulară „Ethos”, unde funcționează și în prezent.

⁵³ ABCEC2, Proces verbal, 18.05.1990, f. 1

⁵⁴ ABCEC2, Autorizație Nr. 77/27 iulie 1990 pentru executare de lucrări, f. 1.

⁵⁵ *Ibidem*.

⁵⁶ În 14 mai 2017 a avut loc Aniversarea a 25 de ani de la inaugurarea bisericii. La eveniment au fost prezenți și domnii Titus Corlățean, senator în Parlamentul României, Ion Prioteasa, președinte al Consiliul Județean Dolj, și Mihail Genoiu, primar interimar al Primăriei Municipiului Craiova, alături de oaspeți din țară și străinătate. Bogdan Emanuel Răduț, *Biserica Creștină după Evanghelie Nr. 2 Craiova: 25 de ani de existență (1992–2017)*, în „Calea Credinței”, Revista Bisericii Creștine după Evanghelie, nr. 413, mai–iunie 2017, p. 17.

⁵⁷ Bogdan Emanuel Răduț, *Contribuții la istoricul bisericilor Craiovei*, p. 250–260.

⁵⁸ ABCEC2, Cultul Creștin după Evanghelie din România, Autorizație Nr. 153, 14 februarie 1992; Biserica Creștină după Evanghelie din România, Autorizația Nr. 153, 20 octombrie 2009.



Figura 4. Biserica Creștină după Evanghelie nr. 2 Craiova
Sursa: arhiva personală a autorului

În ultimile decenii, dinamica creștinilor după Evanghelie din Craiova a fost una negativă, datorită câtorva factori. În primul rând, migrarea multor credincioși în Europa. Din cauza situației economice din România, mulți tineri și familii tinere au plecat pentru un trai mai bun în țări ca Italia, Spania, Germania, Marea Britanie ș.a. Acolo s-au implicat în alte biserici evanghelice de români. Apoi se constată și o migrare interconfesională, spre alte comunități de credincioși. Al treilea factor este scăderea natalității, comparativ cu anii de dinainte de 2000. În cele din urmă, și numărul anual de decese este tot o scădere a numărului de membri. Cu toate acestea, anual au loc botezuri ale noilor convertiți, ceea ce arată o comunitate în continuă mișcare.

4. În prezent

În prezent, creștinii după Evanghelie din Craiova se întrunesc în două biserici locale, cea din strada Adrian Păunescu nr. 14, numită și Biserica Nr. 1, și cea din strada Nicolae Bălcescu nr. 11, numită Biserica Nr. 2. Iar în circumscripția Comunității Zonale Oltenia se află douăzeci și trei de biserici locale din județul Dolj, două biserici locale din județul Mehedinți, trei biserici locale din județul Gorj (restul din Gorj sunt la Comunitatea Sibiu-Argeș) și două biserici locale din județul Olt.

Concluzii

În decursul unui secol de existență, creștinii după Evanghelie craioveni s-au confruntat cu multe situații, dar au rămas credincioși învățăturilor Bibliei pe care le-au predicat și altora. Înfruntând diversele prigoane ale diferitelor regimuri politice au rămas statornici în crezul lor, făcându-și cu seriozitate și conștiinciozitate datoria față de Dumnezeu, față de ei înșiși, dar și față de patrie. Unii au luptat în teatrele de operațiuni în cele două războaie mondiale, alții au primit bătăi și arestări prin posturile de jandarmi pentru crezul lor, iar alții s-au ridicat eroic în fața ateismului comunist, demascând lipsa de libertate religioasă din România.

Toate acestea istoria și memoria locală le-au consemnat sumar, mai mult în mentalul colectiv al vechii generații a acestei comunități de credincioși, o generație care se stinge tot mai mult. De aceea, astfel de demersuri istoriografice au menirea de a păstra posterității și ceea ce creștinii după Evanghelie au trăit și au înfăptuit pe meleagurile oltene. Și aceasta este o pagină de istorie a unei comunități nu foarte vechi, marginale, dar încă active.

Bibliografie

Surse inedite

- Arhivele Naționale Istorice Centrale (ANIC)
 - fond Ministerul Cultelor și Artelor. Direcția studii, dosar nr. 131, 1956.
- Arhiva Uniunii Bisericii Creștine după Evanghelie din România (AUBCER)
 - Dosar Corespondență Tabele – Membrii – Autorizații, vol. 5, 1945.
 - Dosar Corespondență Tabele – Membrii – Autorizații, 1947.
 - Dosar Corespondență Tabele Membrii – Adunări – Autorizații, Județul Dolj, 1945.
 - Dosar Corespondență Cultică Comunități–Filii, Tabele Membrii, Județul Dolj, 1947.
 - Dosar Nr. I.C. 28/1950 referitor la schema de organizare a comunității – statistică membrii.
- Arhiva Bisericii Creștine după Evanghelie Nr. 1 Craiova (ABCEC1)
 - Act de vânzare.
 - Adresa către Grefa Tribunalului Dolj, Secția III-a.
 - Autorizație Serviciul Tehnic al Primăriei Municipiului Craiova
 - Consiliul de Igienă și de Ocrotire al Municipiului Craiova, Autorizațiune Nr. 115, 8 mai 1938.
 - Cultul Creștin după Evanghelie din România, Autorizație Nr. 158, 30 mai 1992.
 - Biserica Creștină după Evanghelie din România, Autorizația Nr. 158, 20 octombrie 2009.
- Arhiva Bisericii Creștine după Evanghelie Nr. 2 Craiova (ABCEC2)
 - Proces verbal, 18.05.1990.
 - Autorizație Nr. 77/27 iulie 1990 pentru executare de lucrări.

- Cultul Creștin după Evanghelie din România, Autorizație Nr. 153, 14 februarie 1992.
- Biserica Creștină după Evanghelie din România, Autorizația Nr. 153, 20 octombrie 2009.
- Dosar cuprinzând Tabele cu Adunările din Rai[onul]. Craiova pe anii 1948–1958.
- Registru de membrii. Anul 1965.
- Registru de evidență al Comunității Craiova.
- Comunitatea Cultului „Creștin după Evanghelie” din Craiova, Adresă către Consiliul Popular al Municipiului Craiova, Secția sistematizare, 21.03.1970.
- Consiliul Popular al Municipiului Craiova, Serviciu Arhitectură și Sistematizare, Adresa Nr. 5.553 din 13.04.1971 către Cultul Creștin după Evanghelie Adunarea locală – Craiova.
- Consiliul Popular al Municipiului Craiova, Sectorul de Arhitectură, Sistematizare și Controlul Disciplinei în Construcții, Proces Verbal de contravenție Nr. 247 din 25.03.1983.
- Florescu, Eugen, *Istoria Bisericii Creștine după Evanghelie din Craiova*, manuscris, 1998.
- Gae-Goiceanu, Petru, *Biruitori prin credință. Scurt istoric al Comunității Creștine după Evanghelie din comuna Goicea, județul Dolj*, manuscris, f.a.

Lucrări generale, studii și articole

- Bunaciu, Ioan, *Istoria Bisericii Baptiste din România*, Oradea, Editura Universității Emanuel/Editura Făclia, 2006.
- *Decizia Nr. 114.119 privind interzicerea activității unor asociațiuni religioase și reglementarea activității celor neinterzise*, în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, Nr. 193 din 24 august 1933.
- *Decret-lege nr. 927 privind modificarea și abrogarea unor dispozițiuni din legea pentru regimul general al cultelor*, în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, Nr. 305 din 30 decembrie 1942, p. 11231; *Decret-lege Nr. 431 privitor la desființarea asociațiunilor religioase*, în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, Nr. 157 din 9 iulie 1943.
- *Decret-lege Nr. 883 pentru recunoașterea și reglementarea Cultului Creștin după Evanghelie din România*, în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, Nr. 261 din 9 noiembrie 1946.
- *Familia „Creștinului”*, în „Creștinul”, Revistă creștină pentru zidirea sufletească a credincioșilor, Anul XI, No. 1, 1938, p. 25.
- *Legea și statutele cultelor religioase din Republica Populară Română 4*, București, Editura Ministerului Cultelor, 1951.
- Oprea Teodorescu, Gheorghe, Ionescu, Marin, *Istoricul Adunărilor Creștine după Evanghelie din România (1899–1945)*, ediție critică cu studiu introductiv, cronologie, indice și note de Bogdan Emanuel Răduț, Craiova, Editura Sitech, 2020.
- Răduț, Bogdan Emanuel, *Culte neoprotestante în statul socialist*, Craiova, Editura Sitech, 2012.

- Răduț, Bogdan Emanuel, *Reperetele unui centenar, 100 de ani de istorie și mărturie a creștinilor după Evanghelie în comuna Goicea, județul Dolj*, Craiova, Editura Sitech, 2015.
- Răduț, Bogdan Emanuel, *Un secol de istorie a creștinilor după Evanghelie în Oltenia (1)*, în „Calea Credinței”, Revista Bisericii Creștine după Evanghelie, Nr. 386, ianuarie–martie, 2013, p. 18–20.
- Răduț, Bogdan Emanuel, *Un secol de istorie a creștinilor după Evanghelie în Oltenia (2)*, în „Calea Credinței”, Nr. 389, iulie–august, 2013, p. 24–26.
- Răduț, Bogdan Emanuel, *Creștinii după Evanghelie și Departamentul Cultelor: din culisele unui proces public la Craiova*, în „Oltenia. Studii. Documente. Cercetări”, seria a IV-a, nr.1, 2013, p. 124–131.
- Răduț, Bogdan Emanuel, *Comunitatea creștinilor după Evanghelie: 100 ani în Oltenia și 90 ani la Craiova*, în „Oltenia. Studii. Documente. Cercetări”, Seria a IV-a, Nr. 2, 2014, p. 111–121.
- Răduț, Bogdan Emanuel, *Contribuții la istoricul bisericilor Craiovei: Bisericile Creștine după Evanghelie*, în „Oltenia. Studii. Documente. Cercetări”, seria a IV-a, nr. 3, 2015, p. 250–260.
- Răduț, Bogdan Emanuel, *Portrete de înaintași: Dumitru Tiță*, în „Calea Credinței”, Revista Bisericii Creștine după Evanghelie, Nr. 402, iulie–septembrie, 2015, p. 22–23.
- Răduț, Bogdan Emanuel, *Dinamica postbelică a Bisericii Creștine după Evanghelie din Craiova (1945–1948)*, în „Oltenia. Studii. Documente. Culegeri”, seria a IV-a, nr. 5, 2017, p. 317–324.
- Răduț, Bogdan Emanuel, *Biserica Creștină după Evanghelie Nr. 2 Craiova: 25 de ani de existență (1992–2017)*, în „Calea Credinței”, Revista Bisericii Creștine după Evanghelie, nr. 413, mai–iunie 2017, p. 17.
- Răduț, Bogdan Emanuel, *Reflecții privind impactul celui de-al doilea război mondial asupra Asociației Religioase „Creștinii după Evanghelie”*, în „Arhivele Olteniei”, Serie nouă, Nr. 32, 2018, p. 125–134.
- Răduț, Bogdan Emanuel, *Note istorice din anii '70 despre Cultul Creștin după Evanghelie în Oltenia*, în „Oltenia. Studii. Documente. Culegeri”, seria a IV-a, nr. 7, 2019, p. 63–72.
- Răduț, Bogdan Emanuel, *Câteva însemnări biografice despre Stan M.P. Segărceanu: Pionierul Creștinilor după Evanghelie din Oltenia*, în „Oltenia. Studii. Documente. Culegeri”, seria a IV-a, Nr. 9, 2021, p. 182–192.

Periodice

- „Arhivele Olteniei”: 2018.
- „Calea Credinței”: 1949–1950, 2013–2017.
- „Creștinul”: 1946.
- „Monitorul Oficial al României”, 1933–1950.
- „Oltenia. Studii. Documente. Culegeri”: 2013–2021.

